

Lyngør historiegruppe

Lyngør historiegruppe ble etablert sommeren 2015 og er en uavhengig gruppe bestående av personer som er interessert i Lyngørs historie, både i smått og stort. Gruppen har som formål å stimulere til å bevare og å gjøre kjent historiske minner knyttet til Lyngør. Disse små skriftstykkene er ledd i dette, og er skrevet av folk som har en historie å fortelle, eller som har kunnskap å dele.

Nr. 11.

Dato: 09. desember 2017.

Bakerivirksomheten i Lyngør.

Av Reidar Frank Andersen

Bakerihuset og melbua.

I gamle dager bakte folk sitt eget brød hjemme, også i Lyngør.

Men i 1905 ble det mulig for de som bodde i Lyngør og nærmeste omkrets å handle brød og andre bakervarer på Holmen. Severin Møller var utdannet baker og kom fra Fevik utenfor Grimstad. Han slo seg ned her i Lyngør hvor han hadde sitt bakeri i huset til venstre når vi går ned til Holmbrua. Et av navnene på dette huset er «bakeriloftet». Ingen tvil om hvordan denne betegnelsen har oppstått. Bakeriet med utsalg ble drevet i tilknytning til forretningen som lå i umiddelbar nærhet (Holms butikk).

Severin og hans kone Olava Marie fikk to sønner før tragedien rammet dem. Olava Marie døde i 1908. Til tross for sorgen klarte Severin å drive videre og to år etter tapet av sin hustru giftet han seg med sin svigerinne. Hennes navn var Helga Elise og hun fødte sin ektemann fem døtre og to sønner.

Året 1918 ble vendepunkt for familien Møller. Et bolighus lenger nord på Holmen var til salgs og her etablerte Severin sitt eget bakeri og hjem. Huset ble påbygd med ca. 55 kvm., og her ble så bakeriet tatt i bruk to år senere. En kafeteria ble innredet i tilknytning til utsalget og

ei stue i første etasje ble tatt i bruk som mel-lager. Familien bodde i andre etasje som etter hvert ble innredet med soveværelser, stue og kjøkken.

Å drive bakeri på et sted som Lyngør var et slitsomt foretak. Riktignok kom råvarene med båt til brygga, men brød skulle også leveres til andre forretninger i distriktet og da var det å sette seil med ferske bakervarer vestover i fjorden. Å steike brød krevde mye varme og bakerovnen ble oppvarmet ved hjelp av vedfyring. Honved var det billigste og mest lettvinde å få kjøpt, men det ble levert på Gjeving. Det gikk med store mengder og dette skulle så fraktes over fjorden med seilbåt. Var det ikke vind måtte man ta årene fatt.

Som vi alle kjenner til var 1920-årene en vanskelig periode som kulminerte med krakket i

Severin Møller og hans sønn Sverre.

1929. Dette var også en vanskelig periode for Severin Møller som i tillegg til tungt arbeid med bakeriet også hadde flere barn å forsørge samt at han hadde lånt penger da han startet sin egen bedrift noen år tidligere.

Da tiåret var omme var Severin utslitt og i 1932 solgte han både hus og bedrift. Familien flyttet til Arendal kort tid etter, og allerede i 1935 døde Severin.

Bakeriet i Lyngør fortsatte imidlertid som før. To Kristianiagutter, Johan Olafsen og Frank Andersen, kjøpte både hus og bedrift. Johan var konditor og Frank ble hans «læregutt» da de kom til Lyngør høsten 1932. Nye investeringer kom på løpende bånd; bu/mel-lager ble oppført på brygga, kafeteriaen stengt og bakerovnene bygd om til oljefyring.

Nå fulgte noen år med livlig omsetting. De daglige leveransene strakte seg helt til Ivar Larsens forretning på Borøya, noe som medførte at seilbåt ble byttet ut med motorbåt. Etter noen år valgte Johan med familie å flytte fra Lyngør slik at Frank overtok både hus og bakeri. Alene var han ikke, flere arbeidet i bakeriet mens Frank hver morgen sørget for å levere bakervarene med båt.

9. april 1940 brøt 2. verdenskrig ut, samme dag ble ny brygge ferdigstøpt, og bakeriet gikk inn i en periode som etter hvert ble vanskelig. Tilgangen på råvarer ble etter hvert det største problemet, men Frank klarte å holde jula i gang frem til freden endelig kom.

Tiden etter krigen ble den best økonomiske perioden for bakeriet i Lyngør. I 1947 ble det gjort store investeringer nok en gang. Ny og større bu ble oppført, men den viktigste endringen denne gang var ny bakerovn varmet opp med elektrisitet. Dette ble en ny verden – tenk å skru på en bryter så var ovnen varm nok til steking i løpet av noen timer.

Videre utover 1950-årene endret mye seg – også her i Lyngør. Folk fikk bedret økonomi og varer som hadde vært rasjonert siden krigens slutt kom etter hvert i vanlig salg. Men en viktig ting som skjedde var at bilen ble tilgjengelig for næringsdrivende. Dette gjaldt også bakeriene

som holdt til i Tvedestrand. Her var det ikke mindre enn tre slike; Skaar, Arntsen og Broms, og alle tre bød på konkurranse, særlig med tanke på leveranse. En annen utvikling som også fant sted var at med bedre økonomi kunne de som flyttet fra Lyngør beholde sine hus som ferieboliger. Dette førte til at «Lyngørbakeren» kunne nærmest jobbe hele døgnet i sommermånedene mens omsetningen ellers i året ikke var nok til å holde bedriften i gang.

Dermed gikk en epoke med rykende varme bakervarer fra utsalg i Lyngør over i historien da Frank stengte butikkdøra 1. september 1956.

Karen og Frank Andersen